

ПРОФ. ЗДРАВКО СУГАРЕВ

*Марта Сугарева**

Здравко Сугарев е виден български математик, статистик и икономист от XX век. Професор във ВИИ „Карл Маркс“, сега УНСС. Основател на катедра „Математика“ в УНСС (1963).

Роден е на 9 януари 1909 г. в гр. Кюстендил. Починал на 29 март 1993 г. в гр. София.

Той е шесто и последно дете в голямото семейство на Тодор Сугарев от втория му брак с Параскева Сугарева, по баща Големинова. От първия брак Тодор Сугарев има три дъщери - Цветанка, Невена и Пенка, а от втория - трима синове: Делчо (професор по архитектура), Стефан (професор по виола) и Здравко (професор по математика). Семейството е било задружно, културно и за пример сред кюстендилската общественост. Тодор Сугарев (1870 - 1927) е завършил Педагогическото училище в Кюстендил (1891) и е бил дългогодишен учител в образцовото основно училище и училищен инспектор.¹ Бил е комендант на гр. Кюстендил. Параскева Сугарева е от голям македонски род от гр. Прилеп, откъдето е също Пере Тошев, един от основателите на ВМРО.² Семейството ѝ се заселва в гр. Кюстендил след Освобождението.

Здравко Сугарев завършва средно образование през 1927 г. в Кюстендилската смесена гимназия, където освен науки учениците изучават теория и история на музиката, свирят на различни музикални инструменти, изнасят концерти. Здравко свири на флейта и на пиано, а братята му - на пиано, виолончело, виола и цигулка. Завършва математика в Софийския университет през 1932 година. Работи като учител в гр. Котел. Преди войната специализира във Франция в Института по статистика при Парижкия

* Дъщеря на Здравко Сугарев. Професор по *Статистика и демография* в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

¹ Сугарев Тодор Христов. Енциклопедичен речник „Кюстендил А - Я“, изд. на Българската академия на науките. София, 1988, с. 631.

² Непубликувани спомени на Асен Александров Големинов. От същия род е големият български композитор Марин Големинов - племенник на Параскева Сугарева.

университет (Сорбоната) (1937 - 1939); защитава докторска дисертация на тема „Процентното съотношение между момчета и момичета при раждане“ (*La masculinité des naissances*, 1939). Работи като асистент в същия университет. Работи като научен сътрудник в Статистическия институт за стопански проучвания при Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (1943 - 1947); като началник на отдел „Статистика и планиране“ при ЦУ на БНБ (1948 - 1949). По време на аферата „Трайчо Костов“ е уволнен от БНБ и работи като счетоводител в завод „Васил Коларов“ (1950 - 1951).

Сключва брак с д-р Боряна Бочева Сугарева през септември 1944 г. в гр. София. От брака си има две деца - Годор (род. 1945) и Марта (род. 1951).

Проф. Здравко Сугарев е основател и първи ръководител на катедра „Математика“ при ВИИ „К. Маркс“ - София, сега УНСС. Преподава също и курсове по *теория на вероятностите* и *демографска статистика* към катедра „Статистика“ на същия университет (1952 - 1976). Работи като професор в Икономическия институт на БАН (Икономико-математическа лаборатория). Чете лекции в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Висшия селскостопански институт (Пловдив), Висшата следдипломна школа; консултант е в Научноизследователския институт по статистика към Централното статистическо управление (днес Национален статистически институт).

Автор е на голям брой научни трудове в областта на теорията на вероятностите, статистиката, икономическите науки (счетоводство и финанси, трудови ресурси и др.) и демографията.

Има издадени редица монографии, статии и учебници по висша математика с теория на вероятностите³, статистика, икономически науки (финанси и счетоводство, трудови ресурси и др.), демография, учебник по демографска статистика⁴.

Основни публикации:

1. Висша математика. Учебник на студентите от икономическите институти, ч. 1, Аналитична геометрия. София, ВИИ, 1963 (в съавторство).
2. Демографска статистика. София, Наука и изкуство, 1975, 395 стр.
3. Демографска статистика (учебник). София, УИ „Стопанство“, 1992, 314 стр. (в съавторство).
4. Русев Б., З. Сугарев. Демографска статистика, УИ „Стопанство“, 2008.
5. Еластичност на потреблението на захар в България, 1940.
6. Методологически проблеми на статистическото отчитане на обръщаемостта на оборотните средства в промишлеността, 1956.
7. Особености при изследване на взаимозависимости в икономиката, 1968.
8. Сборник от задачи по висша математика. София, ВИИ „К. Маркс“, 1964 (авторски колектив).

³ Манолов С., З. Сугарев. Висша математика - за студенти от икономическите институти. С., Наука и изкуство, 1964 (трето преработено издание).

⁴ Сугарев З. Демографска статистика. С., Наука и изкуство, 1967.

9. Сборник от задачи по теория на вероятностите. София, ВИИ „К. Маркс“, 1965, 153 стр. (в съавторство).
10. Статистическо обхващане на взаимозависимости в областта на финансите. София, БАН, 1962, 120 стр.
11. Теория на вероятностите (учебник). София, Наука и изкуство, 1979, 358 стр. (в съавторство).
12. Финансова статистика. София, Наука и изкуство, 1957, 376 стр. (<http://departments.unwe.bg/stat/bg/pages/12750/сугарев.html>).

Други по-важни трудове и научни постижения:

„Обръщаемост на оборотните средства“ (1956)

„Изследвания върху рентабилността“ (1963)

„Демография на България“ (в съавторство, 1974)

Неговият учебник за ВУЗ „Демографска статистика“ представлява основен труд в областта на демографската методология.

Автор е на концепцията за „динамична съвкупност“ (в статистиката, демографията, финансите и др.).

Носител е на орден „Кирил и Методий“ I ст. (1979).

Преподаване на математика и статистика за студенти по икономически науки в България

Здравко Сугарев е един от основоположниците на преподаването на математика и статистика във висшите училища по икономически науки в България. Както вече отбелязах, той е основател на катедра „Математика“ в най-голямото и най-старо висше икономическо училище в България и Югоизточна Европа с почти 100-годишна история (<https://www.unwe.bg/>). Трябва да отбележа, че преподаването на математика и статистика във висшите училища по икономически науки в България, както и в други страни, все още поставя редица проблеми както пред студентите, така и пред преподавателите и администраторите на науката. Ще добавя, че тези проблеми се коренят в самата същност на математиката като наука и в специфичния статистически подход, необходим за успешното ѝ приложение в икономическите изследвания, както и в изследванията по други дисциплини - биология, медицина, социология, политология и много други. Статистиката (като приложна математика, основаваща се на теорията на вероятностите) е свързващото звено между математическия апарат (чието овладяване изисква прецизност и специална математическа подготовка) и съответната научна област, в която се прилагат математическите модели. За успешното овладяване на статистическия подход и начин на мислене, както и на основните статистически методи и софтуерни програми, е необходимо обучението по статистиката да започне още от ученическата скамейка, след което да продължи в университета. Липсата на подходящо обучение по статистика в училище обуславя трудностите при преподаването, правилното

усвояване и прилагане на статистиката в икономическите изследвания, както и в изследванията на други науки - медицина, фармация, социология и други.

В последните години у нас, както и в други европейски държави, се провежда реформа в средното образование, целяща да актуализира материала, преподаван на учениците по математика, така че той да съответства в по-голяма степен на нуждите на съвременното развитие на тази наука, както и на възможностите на статистиката, прилагана в други природни и социални науки. Учебните програми и учебниците търпят промени. Тези промени имат за цел да подпомогнат овладяването от учениците на учебния материал по математика и статистика и създаването у тях на здрава основа за успешно изучаване и прилагане на тези науки във висшето образование по икономически (и други нематематически) специалности.

Нужно е да се повиши математическата и статистическата грамотност на цялото население. Понятия като „относителен дял“, „процент“, „процентно разпределение“ и „вероятност“, четенето и съставянето на таблици би трябвало да са част от базовата грамотност на съвременния гражданин. Очевидно е, че реформата в тази област предстои.

В тази насока учебникът на З. Сугарев и С. Каменаров (1974) и съответният сборник от задачи (1965) могат да бъдат изключително полезни.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА:

Манолов С., З. Сугарев (1964). Висша математика - за студенти от икономическите институти. С., Наука и изкуство (трето преработено издание).

Сугарев З. (1967). Демографска статистика. С., Наука и изкуство.

Сугарев, З. и кол. (1965). Сборник от задачи по теория на вероятностите. София, ВИИ „К. Маркс“, 153 стр. (в съавторство).

Сугарев, З., С. Каменаров (1974). Теория на вероятностите. С., Наука и изкуство.